

5. Miękka siła Polski – co widać znad Dniepru? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://obserwatorniedzynarodowy.pl/2016/07/06/miekka-sila-polski-co-widac-znad-dniepru/> - dostęp 07.04.2019;

Відомості про автора:

Луцишин Галина, доктор політичних наук, завідувач кафедри політології та міжнародних відносин Національного університету «Львівська політехніка» (м. Львів, Україна)

Lutsyshyn Halyna, Doctor of Political Science, Professor, Department of Political Science and International Relations Lviv Polytechnic National University (Lviv, Ukraine)

CULTURAL DIPLOMACY OF POLAND IN UKRAINE: ACTIVITIES OF STATE CULTURAL INSTITUTIONS

Тетяна Стоян

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

м. Київ, Україна

stoyan.ta@gmail.com

Алла Желєзко

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

м. Київ, Україна

veselka777@ukr.net

РОЛЬ КУЛЬТУРНИХ КОНТЕКСТІВ У МІЖНАРОДНИХ КОМУНІКАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ

У сучасному світі в епоху інтеграції та культурного обміну, в період формування нової "планетарної" культури ХХІ століття велике значення набуває міжнародна комунікація, яка здійснюється на різних рівнях та залучає у процес спілкування різноманітну аудиторію. Сьогодні неможливо уявити розвиток науки, культури, освіти без міжнародного спілкування.

Актуальність міжнародного спілкування (крос-культурної взаємодії) підтверджується ще й тим, що в умовах глобалізації у цей процес залучені практично всі країни світу.

Метою роботи є аналіз та висвітлення ролі культурних контекстів для уникнення непорозумінь при здійсненні міжнародних комунікацій.

Міжнародна комунікація – це складне, комплексне явище, яке поєднує різні напрями та форми спілкування між окремими індивідами, групами, державами приналежними до різних культур [1, с. 8]. Поширення міжнародних контактів і вивчення іноземних мов зумовлюють інтерес до міжкультурної

комунікації як наукової і практичної галузі, що нині переживає динамічний розвиток у всьому світі.

Міжкультурна комунікація характеризується тим, що при зустрічі представників різних культур кожний з них діє відповідно до своїх культурних норм.

Відповідно методології дослідження, міжнародні комунікаційні процеси необхідно розглядати не тільки з лінгвістичної точки зору, а застосовувати міждисциплінарний підхід, де б могли бути використані методи дослідження з різних суміжних наук.

Аналіз останніх публікацій вітчизняних і закордонних дослідників [1, 2, 6,7,8] свідчить про те, що у процесі міжкультурних комунікацій можуть виникнути такі бар'єри:

- емоційний, викликаний різним емоційним або психологічним станом комунікантів;

- мотиваційний, пов'язаний з різними цілями, настановами та мотивацією;

- інтелектуальний, спричинений логіко-граматичним оформленням;

- стилістичний – невідповідність форми подання інформації її змісту;

- семантичний (смысловий) – невідповідність лінгвістичного словника із смисловою інформацією, а також через відмінності у мовній поведінці представників різних субкультур;

- фонетичний – перешкоди, створювані особливостями мовлення (дикція, інтонація, логічні наголоси тощо);

- бар'єри пов'язані зі структурою колективу та схемою побудови міжособистісних стосунків [9, с. 54].

Садохін А. у своїй роботі «Теорія і практика міжкультурної комунікації» [7] розглянув цей процес з позиції культурної антропології. Міжкультурна комунікація передбачає не лише володіння іноземною мовою, а вимагає знань духовної й матеріальної культури іншого народу, які визначають модель поведінки у міжнародній комунікації [3, с.43].

Протягом всієї історії розвитку людства у сфері міжкультурної комунікації єдність протилежностей виявляється особливо гостро в одвічному конфлікті "свого" і "чужого", який глибоко пронизує національно-етнічну свідомість і менталітет народів [5, с. 34]. Подібна дилема в трансформованому вигляді зберігається і сьогодні. Культурологи, антропологи, історики, психологи, філологи, соціологи, філософи та дослідники інших галузей намагаються визначити базисні чинники, на яких основана типологія культур у сенсі міжнаціональної та міжетнічної взаємодії. Їх називають вимірами або параметрами культур.

У 80-х роках ХХ ст. голландський соціолог Гірт Ховстедде запропонував дієву модель для порівняння культур. Він виокремив шість параметрів, які допоможуть порівняти культурні розбіжності між різними народами.

До найважливіших вимірів / параметрів, за якими різняться типи культур, належать [5, с. 226]:

1. Дистанція влади (power distance) – пов'язана з різним трактуванням проблеми нерівності у суспільстві. Наприклад, у країнах Заходу рівень

дистанційованості влади низький: застосування влади визначається законами. Натомість, у східних культурах, навпаки – високий: влада є основою суспільства, її законність не має значення.

2. Перевага індивідуалізму чи колективізму вказує на те, в якій якості люди даної країни (культури) переважно діють: як індивіди чи як члени певної групи. В західній індивідуалістичній культурі зв'язок між членами переговорної делегації нежорсткий: кожний відповідає сам за себе. У східній колективістській культурі переговорники, які звикли з народження інтегруватися у певні групи (клани), так само відносяться й до переговорної делегації – для них – це теж "сім'я".

3. Маскулинність чи фемінінність – чоловіче чи жіноче: визначає розподіл емоційних ролей між чоловіками та жінками. Наприклад, у східних культурах для ведення переговорів традиційно жінки не займають керівних позицій, їх присутність у групі обмежена рівнем перекладача. Натомість в Японії ступінь маскулинності висока, а у Китаї та Кореї набагато нижча.

4. Прагнення уникнути невизначеності (ставлення членів соціального колективу до невизначеності життєвих ситуацій). Даний вимір показує в якому ступені та чи інша культура забезпечує своїх членів відчуттям спокою або неспокою в нерегламентованих ситуаціях у процесі комунікацій. Наприклад, західна культура комунікацій намагається знизити можливість виникнення таких ситуацій за допомогою регламенту, денного порядку, професійних норм поведінки. У більшості східних культур допускається високий рівень невизначеності.

5. Довготривалість орієнтації – пов'язана з вибором фокусу уваги для дій людини – майбутнє, теперішнє або минуле. Даний параметр важливий для міжнародної комунікації. Західні переговорники орієнтуються на довгострокове планування, у них прийнято детально розробляти та обговорювати майбутні плани. Представники східних культур набагато складніше відносяться до довготермінової часової орієнтації. В арабському світі вона заборонена ісламом.

6. Потурання бажанням або стриманність – визначає задоволення базових людських потреб (отримання задоволення, насолода життям або введення суворих норм суспільного контролю). Якщо в західній культурі важливе місце в житті займає отримання задоволення та насолода життям, то для більшості представників східної культури характерна стриманність: задоволення потреб тут контролюється і керується шляхом введення жорстких суспільних норм [2, с.16, 22].

Значущість цих вимірів для різних представників національно-культурних спільнот доведена практикою.

Загальноприйнятим у теорії міжкультурної комунікації стало протиставлення вузькоконтекстних (низькоконтекстних) (low-context) та ширококонтекстних (висококонтекстних) (high-context) культур, запропоноване Едвардом Холлом.

До ширококонтекстних (висококонтекстних) культур належать східні культури, культури України і Франції. Для досягнення повного порозуміння

представники цих культур потребують знання всього контексту спілкування: не тільки ситуативного, а й культурно-історичного, релігійного, філософського, ідеологічного та ін. Лише мовне спілкування, без зважання на невербальні особливості комунікації в цих культурах, може бути ненадійним. Недарма японську бесіду описують як гру недомовок або айсберг, де найважливішу суть можуть навмисно приховувати мовними засобами [5, с. 227].

Класичним прикладом представників культури вузького (низького) контексту є США. Промова тут більш прямолінійна, інформативно достатня, оскільки все, що потрібно сказати, в них повідомляють за допомогою мови. Хоча в ній бракує різних комунікативних пасток – випадків, коли етика поведінки приховує реальну ситуацію. Наприклад, усмішки ввічливості або клішовані відповіді типу *I am fine* (Я в порядку, мені добре) на запитання *How are you?* (Як ти?) незалежно від ситуації

Культури, що приділяють мало значення контексту, опираються на усну і письмову мову як однозначний виразник значення. Послання вважаються вичерпними і такими, що не вимагають символічної підтримки у контексті послання.

Отже, успішність міжкультурного спілкування залежить не лише від знання мов і національних особливостей. Мова є тільки необхідною передумовою комунікації, важливу роль в якій відіграє відчуття стилю, загального настрою спілкування, що притаманий певній культурі. Загалом визначення належності конкретної національної культури до певного типу завжди є умовним і ґрунтується лише на переважанні певних ознак, які в різні часи під впливом історичних обставин можуть змінюватися.

Список використаних джерел:

1. Боголюбова Н.М., Николаева Ю.В. Межкультурная коммуникация и международный культурный обмен. Учебное пособие. Санкт-Петербург: СПбКО, 2009. 416 с.
2. Василенко И.А. Переговоры с восточными партнерами: модели, стратегии, социокультурные традиции. М.: Международные отношения, 2016. 336 с.
3. Куликова Л., Тарасенко Т. Діалог культур у теорії міжкультурної комунікації та практиці викладання іноземних мов. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*, 2017. № 1 (18). С. 42 – 46.
4. Ломачинська І.М. Документально-інформаційні комунікації в системі соціальних комунікацій: навч. посіб. За ред. І.М. Ломачинської. 3-те вид. перероб. і доп. К.: "Центр учбової літератури", 2020. 336 с.
5. Манакіи В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. К.:ВЦ "Академія", 2012. 228 с.
6. Риженко М.А. Становлення й розвиток міжкультурної комунікації як науки в межах англomовного дискурсу. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*, 2010. Вип. 25. С. 350 – 356.
7. Садохин А.П. Теория и практика межкультурной коммуникации. М.: Юнити, 2004. 272 с.
8. Тьопенко Ю.А. Бар'єри міжкультурної комунікації. *Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасного ВНЗ: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції*. Київ: КНЕУ, 2016. С. 127 – 130.

9. Щілінська Г.В. Комунікативні бар'єри у процесі міжкультурної взаємодії студентів. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*, 2015. Вип. 18. С.50 – 58.

Відомості про авторів:

Стоян Тетяна, доктор історичних наук, професор, завідувачка кафедри міжнародних та регіональних студій Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (м. Київ, Україна).

Желєзко Алла, кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних та регіональних студій Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (м. Київ, Україна).

Stoyan Tetiana, Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department of International and Regional Studies National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine).

Zheliezko Alla, PhD in History, Associate Professor of the Department of International and Regional Studies National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine).

THE ROLE OF CULTURAL CONTEXTS IN INTERNATIONAL COMMUNICATION PROCESSES

Юлія Подрєз

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

м. Суми, Україна

uliya.podriez@gmail.com

ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙН ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Початок ХХІ ст. ознаменувався масовою комп'ютеризацією, впровадженням нових технологій практично в усі сфери суспільного життя. В даний час країна, яка прагне бути повноправним суб'єктом світової політики, не може обійтися без розвитку інформаційно-комунікаційних технологій - основи, що забезпечують відповідний статус на міжнародній арені. Однак, крім очевидних вигод, науково-технічний прогрес породжує нові загрози безпеці окремих держав і світовій спільноті в цілому. Стає все більш очевидною вразливість інформаційного простору, що доводить, зокрема, появу поняття «інформаційна війна».

Коли ми чуємо слово «війна», відразу виникають такі асоціації, як зброя, насильство, протиборство. Війна – протистояння між політичними утвореннями, що включає в себе військові (бойові) дії. Інформаційна війна не передбачає наявності зброї, але також має на меті боротьбу. Протистояння відбувається з використанням інформаційних технологій.